

ការអនុវត្តល្អៗ និងមេរៀនជម្រុញការងារសេដ្ឋកិច្ចដើម្បីជំរុញការចូលរួម របស់អង្គការគំណាងជនមានពិការភាពប្រកបដោយអត្ថន័យ ក្នុងដំណើរការវាយតម្លៃពិការភាព

១. អភិក្រមវាយតម្លៃលើពិការភាព

ក្របខណ្ឌគាំពារសង្គមជាក់លាក់សម្រាប់ជនមានពិការភាព តម្រូវឱ្យមានយន្តការដើម្បីកំណត់អត្តសញ្ញាណ និង វាយតម្លៃអ្នកដែលមានសិទ្ធិទទួលបានការគាំទ្រផ្នែកលើពិការភាពរបស់ពួកគេ។ មានការជជែកដេញដោលយ៉ាង ខ្លាំងផងដែរលើប្រធានបទដ៏រសើបនេះ។ ការយល់ឃើញជាទូទៅអំពីពិការភាព នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាត្រូវបាន ឆ្លុះបញ្ចាំងនិងប្រើប្រាស់ជាមូលដ្ឋានក្នុងការវាយតម្លៃនេះ។

អភិក្រមផ្នែកលើសិទ្ធិជាមូលដ្ឋាន គឺជាការវាយតម្លៃពិការភាពដ៏សមប្រកបបំផុតដូចមានចែងនៅក្នុងអនុសញ្ញា អន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិជនពិការ របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ (CRPD)។ CRPD កំណត់ពិការភាពដោយប្រើប្រាស់ គំរូសង្គមដែលទទួលយកពិការភាពផ្នែករាងកាយ ផ្លូវចិត្ត បញ្ញា ឬសតិអារម្មណ៍ អន្តរកម្មនៃពិការភាពទាំងនេះ ជាមួយនឹងរបាំងឧបសគ្គសង្គម ដែលកំណត់អំពីកម្រិតធ្ងន់ធ្ងរនៃពិការភាពនីមួយៗ។

អភិក្រមវាយតម្លៃពិការភាពផ្នែកលើសិទ្ធិជាមូលដ្ឋាន ដែលត្រឹមត្រូវបំផុតមួយនោះ ត្រូវមានធាតុផ្សំដូចតទៅ៖

- ផ្ដោតលើកត្តាផ្សេងៗដែលនាំឱ្យមានរបាំងឧបសគ្គ ដល់ជនមានពិការភាព ជាជាងបញ្ហាសុខភាព ឬ វិកលសម្បទារបស់ពួកគេ។
- អាចរកបាន និងប្រើប្រាស់បានសម្រាប់ជនមានពិការភាពគ្រប់រូប នៅគ្រប់ទីកន្លែងទូទាំងប្រទេស
- មិនបង្កឱ្យមានការដាក់បន្ទុកបន្ថែមដល់ការរើសអើង ឬជាការរឹតត្បិតសិទ្ធិរបស់ជនមានពិការភាព
- គោរពសេចក្ដីថ្លៃថ្នូរ ស្វ័យភាព និងឯកជនភាពរបស់មនុស្ស
- មានលក្ខណៈសាមញ្ញ តម្លាភាព គណនេយ្យភាព និងមានយន្តការដោះស្រាយបណ្ដឹងច្បាស់លាស់

ការចូលរួមរបស់ជនមានពិការភាព និងអង្គការតំណាងជនមានពិការភាព (OPDs) ក្នុងការវាយតម្លៃពិការភាព គឺជាធាតុផ្សំ ដ៏សំខាន់មួយ របស់អភិក្រមផ្នែកលើសិទ្ធិ។ នេះជាការចាំបាច់ណាស់ដែលត្រូវបង្កលទ្ធភាពឱ្យមាន ការ ឆ្លុះបញ្ចាំងនិងដាក់បញ្ចូលទស្សនទាននិងបទពិសោធន៍របស់ជនមានពិការភាពទៅក្នុងកិច្ចដំណើរការយន្តការ ការរៀបចំបង្កើត ការអនុវត្ត ការត្រួតពិនិត្យ និងគណនេយ្យភាពនៃការវាយតម្លៃ។ វិធីសាស្ត្រកំណត់អត្តសញ្ញាណ និងវាយតម្លៃពិការភាពចំនួនបី ត្រូវបានប្រើប្រាស់យ៉ាងទូលំទូលាយនៅតាម បណ្តាប្រទេសក្នុងលោក។ សូមមើលលក្ខណៈសំខាន់ៗរបស់វិធីសាស្ត្រនីមួយៗ ក្នុងតារាងសង្ខេបខាងក្រោម៖

អភិក្រម	វិកលសម្បទា	អសមត្ថភាពការងារ	ពិការភាព
វិសាលភាព	ជាការវាយតម្លៃផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ ដើម្បីកំណត់អំពីស្ថានភាពសុខភាព កម្រិតនិងភាព ធ្ងន់ធ្ងរនៃភាពចុះខ្សោយជា ភាគរយនៃទិដ្ឋភាពរួមដែលថមថយ។	ជាការវាយតម្លៃសមត្ថភាពបំពេញមុខងារ - ដូចជា ការលើកដាក់ ឈរ កាន់ ស្តាប់ គំហើញ ការចងចាំ ការផ្ទៀងផ្ទាត់ និងកម្រិតនៃវិសាលភាពទាំងនោះ។ ជារឿយៗ ភ្ជាប់ជាមួយនឹងការវាយតម្លៃផ្នែកវេជ្ជ សាស្ត្រ។	ជាការវាយតម្លៃវិសាលភាពផលប៉ះពាល់ផ្នែកបរិស្ថាន លើសមត្ថភាពរបស់បុគ្គលម្នាក់ក្នុងការប្រកបរបរ ចិញ្ចឹមជីវិតប្រចាំថ្ងៃ ដោយ មិនគិតអំពីភាពថមថយខាងសមត្ថភាពរបស់ពួកគេ។ អាចត្រូវបានភ្ជាប់ ជាមួយការវាយតម្លៃផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ និង/ឬសមត្ថភាព បំពេញមុខងារ។
ការផ្តោតចិត្តទុកដាក់	ផ្តោតលើបុគ្គល ជាជាងកាយ សម្បទា និងបរិយាកាសសង្គមដែលជនមានពិការកំពុងរស់នៅ។	ផ្តោតលើបុគ្គល ជាជាងកាយសម្បទា និងបរិយាកាសសង្គមដែលជនមានពិការកំពុងរស់នៅ។	ផ្តោតលើកាយសម្បទានិងបរិយាកាសរាងកាយដែលជនមានពិការកំពុងរស់នៅ។
អនុលោមតាម CRPD	មិនអនុលោមតាមអភិក្រមផ្នែកលើសិទ្ធិដូចមានចែងក្នុង CRPD ទេ។	មិនអនុលោមតាម អភិក្រមផ្នែកលើសិទ្ធិដូចមានចែងក្នុង CRPD ទាំងស្រុង។	មិនអនុលោមតាមអភិក្រមផ្នែកលើសិទ្ធិដូចមានចែងក្នុង CRPD ទេ។

វិធីសាស្ត្រវាយតម្លៃពិការភាព ខាងលើរួមមាន ការវាយតម្លៃអំពីផលប៉ះពាល់ផ្នែកបរិស្ថាននិងសង្គម និងកត្តាកាយសម្បទាលើសមត្ថភាពបំពេញការងារប្រចាំថ្ងៃ និងអាចបញ្ចូលការវាយតម្លៃផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រអំពីការថមថយ និង/ឬសមត្ថភាពបំពេញមុខងាររបស់បុគ្គលណាម្នាក់។ វិធីសាស្ត្រនេះគឺស្របតាមគំរូសង្គមស្តីពីពិការភាព និងអភិក្រមផ្នែកលើសិទ្ធិ ដូចមានចែងនៅក្នុង CRPD ។

ប្រទេសជាច្រើនចង់អនុវត្តវិធីសាស្ត្រវាយតម្លៃពិការភាពនេះ តែពុំអាចធ្វើបានដោយសារកត្តាឧបសគ្គផ្នែក ធនធានមនុស្សនិងហិរញ្ញវត្ថុ ក៏ដូចជាពេលវេលា។ អ្នកឯកទេសដូចជាបុគ្គលិកសង្គមកិច្ច និងអ្នកព្យាបាលដោយចលនា ឬគ្រោះថ្នាក់ការងារដែលត្រូវការដើម្បីបំពេញការវាយតម្លៃផ្នែកសង្គម និងមុខងារមានចំនួនតិចតួច ហើយទោះបីជាមាន ជារឿយៗពួកគេជាប់រវល់បំពេញភារកិច្ចឬកិច្ចការផ្សេងទៀតដែលមានស្រាប់ ហើយពុំអាច ចូលរួមក្នុងដំណើរការវាយតម្លៃបែបនេះបាន។ កង្វះខាតមន្ត្រីសុខាភិបាលដែលមានជំនាញ និងសមត្ថភាព សមស្របគឺជាបញ្ហា

¹Alexandre Cote, UNPRDP-ILO-UNICEF Inclusive Social Protection Initiative, ការពិចារណាលើប្រសិទ្ធភាពចំណាយសម្រាប់ការវាយតម្លៃនិង យន្តការកំណត់អត្តសញ្ញាណពិការភាពស្របតាមស្តង់ដារ CRPD សម្រាប់ប្រទេសដែលមានប្រាក់ចំណូលទាប (LMICs) ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២០

ប្រឈមមួយទៀតក្នុងការវាយតម្លៃផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ។ បន្ថែមលើនេះ បើទោះបីគាត់ជាគ្រូពេទ្យ ក៏ដោយក៏មិនប្រាកដថាគាត់មានជំនាញវាយតម្លៃផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រទាក់ទងនឹង ពិការភាពបានត្រឹមត្រូវនោះទេ។

សូមមើល ឧទាហរណ៍ជាក់ស្តែងស្តីពីការវាយតម្លៃពិការភាព ដូចមានរៀបរាប់នៅក្នុងប្រអប់ទាំងពីរខាងក្រោម៖

ប្រអប់ទី ១៖ យន្តការវាយតម្លៃពិការភាពរបស់ ប្រទេសប្រេស៊ីល
ប្រទេសប្រេស៊ីលបានអនុម័តជាផ្លូវការចំណាត់ថ្នាក់អន្តរជាតិលើការបំពេញមុខងារ ពិការភាព និង សុខភាព (ICF) ជាវិធីសាស្ត្រប៉ាន់ប្រមាណផ្នែក សុខភាពនិងពិការភាពឆ្នាំ ២០០៣។ ICF ត្រូវបាន ដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងឧបករណ៍វាយតម្លៃគ្រប់ ជ្រុងជ្រោយ ស្តីពីពិការភាព ហើយត្រូវបានប្រើប្រាស់ចាប់តាំងពីឆ្នាំ ២០០៧។ បេក្ខជនត្រូវបានផ្តល់ពិន្ទុផ្នែកលើការចុះខ្សោយ/ជំងឺ ការបំពេញមុខងារ អន្តរកម្មជាមួយបរិស្ថាន ដោយប្រើប្រាស់កម្រងសំណួរដ៏ទូលំទូលាយមួយ។
នេះគឺជាការអនុវត្តល្អប្រសើរមួយ។ ការរៀបចំបង្កើត ការវាយតម្លៃផ្នែកលើគោលការណ៍របស់ CRPD ។ ទោះជាបែបនេះក្តី ដំណើរការវាយតម្លៃនេះទាមទារ ធនធានច្រើន និងពេលវេលាផងដែរ។ ទាំងមន្ត្រីសុខា ភិបាល និងបុគ្គលិកសង្គមកិច្ចបានចូលរួមក្នុងដំណើរ ការនេះ។ ទិដ្ឋភាពពិការភាពនិងបរិស្ថានរបស់បេក្ខជន ត្រូវបានយកមកពិចារណា។

ប្រអប់ទី ២៖ ប្រទេសហ្វីលីពីន ការវាយតម្លៃសិទ្ធិទទួលបានគម្រោងប្រាក់ឧបត្ថម្ភ (DAS)
នៅក្នុងការរៀបចំផ្តល់ប្រាក់ឧបត្ថម្ភផ្នែកពិការភាព ប្រទេសហ្វីលីពីនបានសាកល្បង យន្តការថ្មីមួយដើម្បីកំណត់និងវាយតម្លៃលើក្រុមមនុស្សដែលមានសិទ្ធិទទួលបានការឧបត្ថម្ភ ដោយគិតគូរគ្រប់ជ្រុងជ្រោយអំពីបន្ទុកចំណាយនានាដែលអាចកើតមានឡើងចំពោះជនមានពិការភាព។ គោលការណ៍សិទ្ធិមនុស្ស ត្រូវបានប្រើប្រាស់ជា មគ្គុទេសន៍ចង្អុលបង្ហាញក្នុងការរៀបចំបង្កើត និងអនុវត្តសាកល្បងលើដំណើរការ និងឧបករណ៍ពាក់ព័ន្ធ។ OPDs ចាំបាច់ត្រូវចូលរួមគ្រប់ដំណាក់កាល។ ជំហានដំបូងគឺការកំណត់ ជនមានពិការភាពក្នុងសហគមន៍ដែលជាការទទួល ខុសត្រូវរបស់មន្ត្រីសង្គមកិច្ចក្នុងមូលដ្ឋាន និង OPDs។ ការវាយតម្លៃអាចត្រូវបានធ្វើឡើងដោយផ្ទាល់នៅផ្ទះរបស់ជនមានពិការភាព ឬនៅការិយាល័យសង្គមកិច្ចស្រុក / មូលដ្ឋាន ដោយពិនិត្យមើលអំពីតម្រូវក្នុងការបំពេញមុខងារ ជំនួយចាំបាច់ តម្រូវការផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រ និងមុខចំណាយពាក់ព័ន្ធបណ្តាលមកពីពិការភាព។ ការវាយតម្លៃនេះកំណត់អំពីសិទ្ធិនិងកម្រិតប្រាក់ឧបត្ថម្ភដែលជនមានពិការភាពត្រូវទទួលបាន។ ជនមានពិការភាពដែលត្រូវបានរកឃើញថាមិនមានសិទ្ធិទទួលបាន DAS នោះមានសិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍។ ក្នុងករណីនេះ យើងនៅមានជម្រើសផ្សេងទៀត ដោយត្រូវវាយតម្លៃជំងឺ ដោយមានការចូលរួមពីគ្រូពេទ្យឯកទេសខាងវេជ្ជសាស្ត្រ។ រដ្ឋត្រូវទទួលរ៉ាប់រងលើចំណាយទាំងអស់ក្នុងករណីនេះ ដូចជាថ្លៃធ្វើដំណើរជាដើម។
លទ្ធផលនៃការវាយតម្លៃគម្រោងសាកល្បងជំហានដំបូង (ឆ្នាំ២០១៨-២០២០) ដែលបានគ្របដណ្តប់លើប្រជាជនសរុបចំនួន ០,៩២% គឺជាភាពជោគជ័យមួយ។ ចំនួនអ្នកទទួល DASកើនឡើងដល់ទៅ៣ដងចាប់ពី ២.១៣៣នាក់ (ក្នុងឆ្នាំ២០១៨) ដល់ ៧.០០៣នាក់ (ឆ្នាំ២០២០)។

ដោយសារធនធានមានកម្រិត ប្រទេសមួយចំនួនបានកែសម្រួលដំណើរការវាយតម្លៃឱ្យសមស្របទៅបរិបទជាក់ស្តែងរបស់ប្រទេសខ្លួននារយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំថ្មីៗនេះ។ សូមមើលឧទាហរណ៍ខាងក្រោម សម្រាប់ ការកែតម្រូវក្នុងការអនុវត្តដូចតទៅ៖

- រៀបចំបង្កើតការវាយតម្លៃពិការភាពមួយដែលមានលក្ខណៈសាមញ្ញ ដែលអ្នកមានជំនាញតិចតួចអាចប្រើប្រាស់បាន ក្នុងការកំណត់អត្តសញ្ញាណជនមានពិការភាពច្រើន ហើយយើងមិនភ្លេចទេថាមានករណីពិការភាពមួយចំនួនតូចដែលយើងពិបាកមើលឃើញដែលករណីនេះទាមទារឱ្យមានការវាយតម្លៃពីអ្នកជំនាញឯកទេស។
- ដំណើរការវាយតម្លៃពីជំហាន អាជ្ញាធរមូលដ្ឋានវាយតម្លៃដំបូង បន្ថែមដោយការវាយតម្លៃផ្នែក វេជ្ជសាស្ត្រនៅពេលមានការសង្ស័យ ឬពិបាកសន្និដ្ឋានលើពិការភាពដែលតម្រូវឱ្យមានវិញ្ញាបនប័ត្រ វេជ្ជសាស្ត្រ
- ការវាយតម្លៃចល័តតាមមូលដ្ឋានគ្រូពេទ្យ និងបុគ្គលិកសង្គមកិច្ច ចុះទៅវាយតម្លៃនៅសហគមន៍ដាច់ស្រយាល

២. ការវាយតម្លៃពិការភាពនៅកម្ពុជា

រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដោយមានការគាំទ្រពីអង្គការយូនីសេហ្វ និងសហភាពអឺរ៉ុបបានបង្កើតយន្តការ វាយតម្លៃពិការភាព ដែលមានឈ្មោះថាជាយន្តការកំណត់អត្តសញ្ញាណពិការភាពតាមគំរូសង្គម និងសិទ្ធិជាមូលដ្ឋាន (SRDIM)។ យន្តការនេះមានគោលបំណង ផ្តល់ជូនជនមានពិការភាពនូវប័ណ្ណពិការភាព ដែលផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យពួកគាត់អាចប្រើប្រាស់សេវាសាធារណៈបានយ៉ាងទូលំទូលាយ ទន្ទឹមនឹងការបង្កើតប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាគ្រប់គ្រងព័ត៌មានពិការភាព (DMIS) ។

វិធីសាស្ត្រថ្មីនេះគឺជាជំហានដ៏វិជ្ជមានឆ្ពោះទៅអនុវត្តអភិក្រមផ្នែកលើសិទ្ធិក្នុងការវាយតម្លៃពិការភាព ដោយប្រើប្រាស់ វិធីសាស្ត្ររួមបញ្ចូលគ្នារវាង គម្រួលវេជ្ជសាស្ត្រ និងសមត្ថភាពបំពេញមុខងារដែលមានកម្រិត និងគម្រួលទិដ្ឋភាពសង្គមស្តីពីពិការភាពជាមួយ។

ឧបករណ៍វាយតម្លៃត្រូវបានរចនាឡើង ដោយគិតគូរ ទាំងពេលវេលា ចំនួនអ្នកឯកទេស មន្ត្រីស្តារ និងអ្នកព្យាបាល ដោយចលនាដែលមានកម្រិតនៅកម្ពុជា។ ឧបករណ៍នេះ ផ្តោតលើការបណ្តុះបណ្តាលដល់ជន បង្គោលក្នុងមូលដ្ឋានដែលមិនមែនជាអ្នកជំនាញឯកទេសរស់នៅក្នុងឬនៅជិតសហគមន៍ ប្រើប្រាស់ក្នុង មូលដ្ឋានដោយផ្ទាល់តែម្តង។ ការវាយតម្លៃនេះក៏អាចធ្វើឡើងនៅផ្ទះអ្នកដាក់ពាក្យ ស្នើសុំដោយផ្ទាល់ក៏បាន។

គោលបំណង គឺថាអ្នកកាន់ប័ណ្ណសម្គាល់ពិការភាព មានសិទ្ធិប្រើប្រាស់សេវាសាធារណៈបានទូលំទូលាយ រួមទាំងអត្ថប្រយោជន៍ផ្នែកពិការភាព ឱកាសការងារ តាមកូតា កម្មវិធីអប់រំនិងបណ្តុះបណ្តាលជំនាញបច្ចេកទេស និងវិជ្ជាជីវៈ (TVET) ការប្រើប្រាស់មធ្យោបាយដឹកជញ្ជូនសាធារណៈដោយឥតគិតថ្លៃ ការអប់រំ ការពិនិត្យសុខភាពនៅមូលដ្ឋានសុខាភិបាល និងសេវាស្តារនីតិសម្បទា។

ប្រអប់ទី ៣: បទព័ណ្ណនាអំពី យន្តការកំណត់អត្តសញ្ញាណពិការភាពផ្អែកលើសង្គម និងសិទ្ធិ (SRDIM)

ការវាយតម្លៃ ពិនិត្យពិចារណាលើទិដ្ឋភាពដូចតទៅ៖

- ពិការភាព ៥ ប្រភេទ - រាងកាយ វិញ្ញាណ បញ្ញា ស្មារតី និងផ្សេងៗ
- កម្រិតទាំងបីតាមប្រភេទនីមួយៗ - ធ្ងន់ធ្ងរបំផុត មធ្យម និងស្រាល
- សូចនាករសង្គមរួមមាន៖
 - បុត្រកំណើត
 - ស្ថានភាពក្រីក្រ (ID Poor)
 - លក្ខខណ្ឌ និងបរិយាកាសរស់នៅ
 - កម្រិតជំនួយ និងកិច្ចគាំទ្រដែលត្រូវការ
 - តម្រូវការឧបករណ៍ជំនួយ និងឱសថ
 - សម្រាប់មនុស្សពេញវ័យ ត្រូវប្រមូលទិន្នន័យស្តីពីស្ថានភាពការងារ។
 - សកម្មភាពសង្គម
 - ជំនួយការផ្ទាល់ខ្លួន

ចំណុចសំខាន់ គឺយើងប្រើប្រាស់លេខសម្គាល់តែមួយដើម្បីភ្ជាប់ ទំនាក់ទំនងរវាងកម្មវិធីជំនួយសង្គម ការកំណត់អត្តសញ្ញាណគ្រួសារក្រីក្រ (IDPoor) និងទិន្នន័យមូលដ្ឋានវាយតម្លៃពិការភាព។ នៅក្នុងបរិបទនេះសម្រាប់កម្មវិធី IDPoor គឺពុំចាំបាច់ប្រមូលព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងពិការភាពទៀតទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ ព័ត៌មានរបស់ជនមានពិការនៅលើមូលដ្ឋានទិន្នន័យ IDPoor ត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីធ្វើការវាយតម្លៃលើសិទ្ធិទទួលបានប័ណ្ណក្រីក្រ IDPoor ។ ឧបករណ៍វាយតម្លៃនេះ ត្រូវបានដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់នៅទូទាំង២៥ ខេត្តក្រុងក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។

ក្រសួងសង្គមកិច្ច អតីតយុទ្ធជន និងយុវនីតិសម្បទា (MoSVY) បានដាក់ចេញនូវកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាល ថ្នាក់ ជាតិ ផ្តោតលើថ្នាក់ឃុំ-សង្កាត់ ដល់អ្នកពាក់ព័ន្ធចំនួន ៥.៦៣៣ នាក់ ដែលក្នុងនោះ ៤៧.១% ជាស្ត្រី។ មន្ត្រីឃុំ សង្កាត់ដែលទទួលបានបណ្តុះបណ្តាល (ទាំងពីរភេទ) បានសម្ភាសន៍ដើម្បីអត្តសញ្ញាណពិការភាព ហើយមន្ត្រី ជំនាញរបស់នាយកដ្ឋានសុខុមាលភាពជនពិការ (DWPD) ពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់និងផ្តល់សុពលភាព លើលទ្ធផល សម្ភាសន៍ និងអនុម័តសិទ្ធិទទួលបានប័ណ្ណសម្គាល់ពិការភាព (ប័ណ្ណជនមានពិការភាព)។ កម្មវិធី វាយតម្លៃនេះគឺ មាននៅតាម ឃុំនីមួយៗ ហើយ យន្តការដោះស្រាយបណ្តឹងតវ៉ា ក៏ត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅលំហូរ ប្រតិបត្តិការផង ដែរ។

៣. ការអនុវត្តល្អ និងអត្ថប្រយោជន៍ដែលទទួលបានតាមរយៈការចូលរួមរបស់ អង្គការតំណាងជន មានពិការភាព (OPDs)

កម្មវិធីសហប្រតិបត្តិការអូស្ត្រាលី-កម្ពុជាសម្រាប់ការផ្តល់សេវាប្រកបដោយនិរន្តរភាព និងសមធម៌ (ACCESS) គឺជាគំនិតផ្តួចផ្តើមរយៈពេលប្រាំឆ្នាំ (២០១៨-២០២៣) គាំទ្រដោយរដ្ឋាភិបាលអូស្ត្រាលី ផ្តល់តាមរយៈក្រសួងការ បរទេស និងពាណិជ្ជកម្ម (អូស្ត្រាលី)។ ACCESS បានផ្តល់ការគាំទ្រជាច្រើនដើម្បីស្វែងយល់និងលើកកម្ពស់ ការយល់ដឹងអំពីតម្រូវការរបស់ជនមានពិការភាព និងឧបសគ្គដែលពួកគេតែងតែជួបប្រទះក្នុងការកំណត់ អត្តសញ្ញាណ និងការវាយតម្លៃដ៏ត្រឹមត្រូវមួយដើម្បី ឈានទៅទទួលបាន ការគាំទ្រពីកម្មវិធីគាំពារសង្គមដែលមាន កម្ពុជា។ កិច្ចគាំទ្រដែលកម្មវិធី ACCESS ផ្តល់ឱ្យរួមមាន៖

លើកកម្ពស់ការយល់ដឹងរបស់សមាជិក OPDs អំពីបរិយាបន្នពិការភាពនៅក្នុងជំនួយសង្គម និងសម្របសម្រួល ឱកាសឱ្យមានការចូលរួមជាមួយរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

- កិច្ចសន្ទនារវាង OPDs និងអ្នកតាក់តែងគោលនយោបាយកម្មវិធីគាំពារសង្គមរៀបចំឡើងនៅថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់ មូលដ្ឋានផ្តោតជាពិសេសលើការកំណត់អត្តសញ្ញាណនិងការវាយតម្លៃ ជួយឱ្យ OPDs ទទួលបាន ព័ត៌មានត្រឹម ត្រូវអំពីកិច្ចដំណើរការនេះ។

គាំទ្រដល់ភាគីពាក់ព័ន្ធសំខាន់ៗឱ្យត្រៀមលក្ខណៈរួចរាល់ចូលរួមក្នុងកិច្ចពិភាក្សាស្តីពីបរិយាបន្នពិការភាពក្នុង កិច្ចគាំពារសង្គម

- បណ្តុះបណ្តាល OPDs ស្តីពីកម្មវិធីគាំពារសង្គម និងសិទ្ធិផ្អែកលើការអនុវត្តល្អនៅកម្ពុជានិងអន្តរជាតិ។ ការបណ្តុះ បណ្តាលសំដៅផ្តល់ព័ត៌មាននិងបង្កើនចំណេះដឹងជម្រុញឱ្យមានការតស៊ូមតិនិងការសន្ទនារវាង OPDs និង RGC ។
- ក្នុងការគិតគូរពីផលប្រយោជន៍របស់ជនមានពិការភាព កម្មវិធី ACCESS បានបង្ហាញអំពីគោលគំនិតស្តីពី បរិយាបន្នពិការភាពក្នុងកិច្ចគាំពារសង្គមជូនដល់អគ្គលេខាធិការដ្ឋានក្រុមប្រឹក្សាជាតិគាំពារសង្គម (NSPC-GS) ក៏ដូចជាស្វែងរកលទ្ធភាពផ្សេងទៀតដែលកម្មវិធី ACCESS អាចរួមចំណែកបានច្រើនបន្ថែមទៀតក្នុង វិស័យនេះ។ មន្ត្រីរាជការបួនរូប និងបុគ្គលិកអង្គការ OPD - អង្គការជនពិការកម្ពុជា (CDPO) ២រូបបានចូលរួម ក្នុងវគ្គបណ្តុះបណ្តាលស៊ីជម្រៅស្តីពីទិដ្ឋភាពផ្សេងៗនៃបរិយាបន្នពិការភាពក្នុងកិច្ចគាំពារសង្គម។

ការអប់រំតាមរយៈកិច្ចសន្ទនា

- កម្មវិធី ACCESS បានសម្របសម្រួលនិងផ្តល់កិច្ចគាំទ្រជាបន្តបន្ទាប់លើការរៀបចំកិច្ចសន្ទនាថ្នាក់ជាតិរវាង OPDs និងភាគីពាក់ព័ន្ធរបស់ RGC ស្វែងរកច្រកចេញលើការដាក់បញ្ចូលពិការភាពទៅក្នុងប្រព័ន្ធគាំពារ សង្គម របស់កម្ពុជាចំនួន៤ដង។ កិច្ចសន្ទនាទាំងនេះផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យថ្នាក់ដឹកនាំ OPD ទទួលបានព័ត៌មាន ថ្មីៗអំពីមន្ត្រី ជាន់ខ្ពស់របស់រាជរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីដំណើរការកំណត់គោលដៅ និងអត្ថប្រយោជន៍ពីគម្រោង ជំនួយសង្គមដែល មាន។

ក្រោយកិច្ចសន្ទនាទាំងនេះ OPDs បានផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មាននេះបន្តដល់ សមាជិកខ្លួននៅតាមសហគមន៍។ កិច្ចការនេះបានជួយដល់ OPDs ក្នុងមូលដ្ឋាននិងសមាជិកខ្លួនយល់ដឹង បានច្បាស់អំពីសិទ្ធិរបស់ខ្លួនក្នុងការ ចូលរួមនិងតស៊ូមតិជាមួយអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន ដើម្បីធានាថាខ្លួនពិតជា អាចទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ តាមរយៈ ការកំណត់អត្តសញ្ញាណសមស្រប រួមទាំងដំណើរការវាយតម្លៃ។

- **មន្ត្រីរាជការពី MoSVY, NSPC-GS និងក្រសួងផែនការក៏ទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ដូចគ្នាផងដែរ តាមរយៈការ ចែករំលែកនិងលើកឡើងត្រង់ៗពី OPDs ស្តីពីអត្ថប្រយោជន៍ផ្នែកគាំពារសង្គមដល់ជនមាន ពិការភាព។** ពួកគេ បានលើកឡើងថាកិច្ចសន្ទនាទាំងនេះពិតជាមានប្រយោជន៍ខ្លាំង។ ទោះបីជាមន្ត្រីរដ្ឋ ធ្លាប់បានស្តាប់ពី រួចមកហើយអំពីក្តីកង្វល់ទាំងនេះ ប៉ុន្តែការលើកឡើងដោយ OPDs ផ្ទាល់ ពិតជាមានតម្លៃ និងឥទ្ធិពលធំធេង ជាប្រាកដ។ កិច្ចសន្ទនានេះមិនត្រឹមតែផ្តល់ឱកាសឱ្យមន្ត្រីរាជរដ្ឋាភិបាលបានស្តាប់ពីអំពី បញ្ហាប្រឈមដែល ជនមានពិការភាពជួបប្រទះ ប៉ុន្តែជាការបង្ហាញនូវដំណោះស្រាយរបស់ពួកគេ តាមរយៈ ការចូលរួមដោយផ្ទាល់ពី OPDs ដើម្បីបង្កើតឱ្យមានលទ្ធផលជាវិជ្ជមានស្តីពីបរិយាបន្នពិការភាពក្នុងកិច្ច គាំពារសង្គម។²

កិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាក់ស្តែង

- **បន្ទាប់ពីជំនួបដំបូង កិច្ចសហការរវាង OPDs និង RGC លើបរិយាបន្នពិការភាពក្នុងកិច្ចគាំពារសង្គមមានវឌ្ឍនភាព គួរឱ្យកត់សម្គាល់។** តំណាងពី OPD ប្រមាណ៥០រូបបានចូលរួមវគ្គបណ្តុះបណ្តាលស្តីពីការកំណត់អត្តសញ្ញាណ ពិការភាពតាមគំរូសង្គម និងសិទ្ធិជាមូលដ្ឋាន (SRDIM) ដែលរៀបចំដោយនាយកដ្ឋានសុខុមាលភាព ជនពិការរបស់ MoSVY ដើម្បីលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីឧបករណ៍ និងកិច្ចដំណើរការ។
- **នៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ កម្មវិធី ACCESS បានបង្កលក្ខណៈឱ្យអង្គការជនពិការកម្ពុជា (CDPO) សម្របសម្រួលកិច្ច សហការរវាង OPDs និង RGC ។** អង្គការតំណាង OPD និងសហព័ន្ធស្រ្តីមានពិការភាពចំនួនប្រាំពីរនៅក្នុងខេត្ត កំពង់ស្ពឺ កំពង់ចាម ត្បូងឃ្មុំ សៀមរាប បាត់ដំបង ក្រចេះ និងស្វាយរៀង បានជួយ សម្របសម្រួលការចុះឈ្មោះ របស់ជនមានពិការភាព។ អង្គការតំណាង OPDs សហការជាមួយ អាជ្ញាធរឃុំក្នុងការជូនដំណឹងដល់សមាជិកខ្លួន អំពីដំណើរការកំណត់អត្តសញ្ញាណជនមានពិការភាពនិង ពេលវេលា ដែល នឹងត្រូវប្រព្រឹត្តឡើងនាពេលខាងមុខ រួមទាំង ជូនដំណឹងដល់អាជ្ញាធរក្នុងករណីដែល ខកខានមិនបាន ចុះឈ្មោះបុគ្គលណាម្នាក់នោះ។ ក្នុងដំណើរចុះពិនិត្យជាក់ ស្តែងកាលពីពេលថ្មីៗនេះ នៅខេត្តត្បូងឃ្មុំ និងកំពង់ចាម អាជ្ញាធរឃុំបានសម្តែងការកោតសរសើរដល់អង្គការ តំណាង OPD សម្រាប់ការចូលរួម និងគាំទ្រក្នុងការកំណត់អត្តសញ្ញាណជនមានពិការភាពនៅក្នុងសហគមន៍របស់ ពួកគេ។

ការប្រាស្រ័យទាក់ទង

ដើម្បីគាំទ្រការចែករំលែកព័ត៌មានដែលអាចទុកចិត្តបានដល់កម្រិតសហគមន៍ ACCESS បានផ្តល់មូលនិធិដល់ CDPO ដើម្បីបង្កើតកញ្ចប់ទំនាក់ទំនង លើគម្រោងគាំពារសង្គមដែលមានស្រាប់ ដែល OPDs តាមមូលដ្ឋាន អាច ប្រើប្រាស់ក្នុងការជូនដំណឹងដល់សមាជិកខ្លួន។

ការគាំទ្ររបស់កម្មវិធី ACCESS ដល់ OPDs និង RGC ផ្តល់ផលជាវិជ្ជមាននិងជម្រុញទឹកចិត្តខ្ពស់ ជាពិសេស ការយល់ដឹងអំពីបរិយាបន្នពិការភាពក្នុងកិច្ចគាំពារសង្គម និងការចូលរួមក្នុងដំណើរការវាយតម្លៃកាន់តែប្រសើរ ឡើង។

²ករណីសិក្សារបស់កម្មវិធី ACCESS ការផ្លាស់ប្តូរដ៏សំខាន់ - ដំណើរឆ្ពោះទៅរកប្រព័ន្ធគាំពារសង្គមដែលដាក់បញ្ចូលពិការភាពកាន់តែប្រសើរ

ការគាំទ្ររបស់កម្មវិធី ACCESS ដល់ OPDs និង RGC ផ្តល់ជូនជាវិជ្ជមាននិងជម្រុញទឹកចិត្តខ្ពស់ ជាពិសេសការយល់ដឹងអំពីបរិយាបន្នពិការភាពក្នុងកិច្ចគាំពារសង្គម និងការចូលរួមក្នុងដំណើរការវាយតម្លៃកាន់តែប្រសើរឡើង។ យន្តការ SRDIM ត្រូវបានប្រើប្រាស់ក្នុងការវាយតម្លៃ និងចុះឈ្មោះជនមានពិការភាពទៅក្នុងប្រព័ន្ធបច្ចេកវិទ្យាគ្រប់គ្រងព័ត៌មានពិការភាព (DMIS) ដែលផ្តល់លទ្ធភាពឱ្យជនមានពិការភាពអាចទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍បាន។ គិតត្រឹមចុងខែមិថុនាឆ្នាំ២០២២ អាជ្ញាធរថ្នាក់ជាតិបានប្រមូលទិន្នន័យជនមានពិការភាពសរុបបានចំនួន ២៣៤.០៩៤នាក់ (ស្រី ១១៤.២១៥) ក្នុងចំណោមនេះ ជនមានពិការភាពចំនួន ២០០.០០០នាក់ នឹងទទួលបានប័ណ្ណពិការភាពនៅក្នុងឆ្នាំ ២០២២ ដែលពួកគេអាចប្រើប្រាស់ដើម្បីទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ ពីប្រព័ន្ធគាំពារសង្គម និងសេវាគាំទ្រផ្សេងៗទៀតបានកាន់តែប្រសើរ។ ជនមានពិការភាពដែលមានប័ណ្ណIDPoor ហើយបាន ចុះឈ្មោះក្នុង DMISអាចទទួលបានការឧបត្ថម្ភពីកម្មវិធីផ្ទេរសាច់ប្រាក់ ខណៈពេលដែលអត្ថប្រយោជន៍ ជាក់លាក់ផ្សេងទៀតផ្អែកពិការភាពដែលត្រូវផ្តល់ជូន កំពុងត្រូវបានរៀបចំ។

OPDs នៅក្នុងខេត្តនិងស្រុកទទួលបានព័ត៌មានច្បាស់លាស់អំពីអត្ថប្រយោជន៍សង្គមដែលសមាជិករបស់ខ្លួន អាចទទួលបាន និងដំណើរការពាក់ព័ន្ធ។ កិច្ចការនេះបានលើកកម្ពស់ការចូលរួមរបស់ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ សង្កាត់ បានកាន់តែខ្លាំង និងមានប្រសិទ្ធភាពជាងមុនដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់សមាជិកខ្លួន។

ប្រអប់ទី ៤៖ ការគាំទ្រដល់កំណែទម្រង់បរិយាបន្នពិការភាព ក្នុងកិច្ចគាំពារសង្គម តាមរយៈកិច្ចសន្ទនាផ្នែកលើភស្តុតាង

“កិច្ចពិភាក្សាស្តីពីពិការភាពស្ទើរតែត្រូវបានគេបំភ្លេចចោលទៅហើយ ខ្ញុំសប្បាយចិត្តណាស់ដែលចាប់ផ្តើមដំណើរការអំពីប្រធានបទនេះ។ វាជួយឱ្យយើងបង្វែរការពិភាក្សាផ្នែកលើ "អារម្មណ៍" ទៅជាការពិភាក្សា ផ្នែកលើភស្តុតាង។ ការវិភាគនេះផ្តល់ភស្តុតាងនិងភាពរឹងមាំបន្ថែម សម្រាប់កំណែទម្រង់ និងជម្រើសផ្សេងៗផ្នែកតាមទិដ្ឋភាព បច្ចេកទេស។”

ឯកឧត្តមបណ្ឌិត **ចន ណារិន្ទ** អនុរដ្ឋលេខាធិការក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុ និងជាអគ្គលេខាធិការក្រុមប្រឹក្សាជាតិគាំពារសង្គម។

OPDs និងសមាជិកបាននិងកំពុងរួមចំណែកយ៉ាងសកម្មក្នុងគ្រប់ទិដ្ឋភាពនៃដំណើរការកំណត់អត្តសញ្ញាណ និងការវាយតម្លៃ ដែលធ្វើឡើងនៅសហគមន៍មូលដ្ឋាន។ OPDs យល់ដឹងកាន់តែច្បាស់ក្នុងការត្រួតពិនិត្យ លើប្រព័ន្ធវាយតម្លៃ និងការចុះឈ្មោះថាបានរៀបចំឡើងត្រឹមត្រូវ និងយុត្តិធម៌ដែរឬទេ។ សមត្ថភាពនិង ការចូលរួមដ៏ល្អប្រសើរនេះ ពិតជានឹងរួមចំណែកធានាបាននិរន្តរភាពនិងប្រសិទ្ធភាពនៃប្រព័ន្ធថ្មីដែលកំពុងត្រូវបានបង្កើតឡើងនិងដាក់ឱ្យអនុវត្តនាពេលនេះ។

ការចូលរួមរបស់មន្ត្រីរាជការជាមួយ OPDs នៅក្នុងវេទិកា និងការបណ្តុះបណ្តាលដោយផ្ទាល់ នៅថ្នាក់ជាតិនិងថ្នាក់មូលដ្ឋានបានរួមចំណែក លើកកម្ពស់ចំណេះដឹង និងការស្វែងយល់បន្ថែម អំពីពិការភាព ក៏ដូចជាជម្រើសទំនាក់ទំនងនិងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរបស់ពួកយើង។

៤. ជំហានឆ្ពោះទៅទទួលស្គាល់តួនាទីរបស់ OPDs ក្នុងការកំណត់អត្តសញ្ញាណ ជនមានពិការភាព

ផ្អែកលើបទពិសោធន៍អន្តរជាតិ និងការអនុវត្តនៅកម្ពុជានាពេលថ្មីៗ យើងអាចពិចារណាលើយុទ្ធសាស្ត្រ មួយចំនួនបន្ថែមទៀត ដើម្បីពង្រឹងការចូលរួមរបស់ OPDs ក្នុងយន្តការកំណត់អត្តសញ្ញាណ និងវាយតម្លៃ ពិការភាព៖

យុទ្ធសាស្ត្រទំនាក់ទំនងត្រូវតែមានភាពច្បាស់លាស់និងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ដើម្បីធានាថាជនមានពិការភាព យល់ដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃយន្តការវាយតម្លៃ និងអាចប្រើប្រាស់បាន។

យុទ្ធសាស្ត្រទំនាក់ទំនងជោគជ័យនិងមានថវិកាគាំទ្រគ្រប់គ្រាន់ ចាំបាច់ត្រូវប្រើប្រាស់គ្រប់ច្រក និងបណ្តាញរួមទាំងស្មើសុំការគាំទ្រពី OPDs និងប្រើប្រាស់មធ្យោបាយទំនាក់ទំនងណាដែលសមប្រកបទៅនឹង តម្រូវការ និងសមត្ថភាព

របស់ជនមានពិការភាព ដែលកិច្ចការនេះពិតជាងឺរួមចំណែកជំរុញការផ្សព្វផ្សាយអំពីដំណើរ ការកំណត់អត្តសញ្ញាណ និងការវាយតម្លៃពិការភាពបានកាន់តែប្រសើរ។ ការប្រើប្រាស់អក្សរស្នាប ភាសាសញ្ញាឬសេវាបកប្រែផ្សេងៗចាំបាច់ត្រូវដាក់បញ្ចូលសម្រាប់ជនមានពិការភាពដែលមានបញ្ហាផ្នែកអក្ខរកម្ម។ យុទ្ធសាស្ត្រទំនាក់ទំនងច្បាស់លាស់ និងអាចប្រើប្រាស់បានមិនត្រឹមតែអាចធានាសិទ្ធិប្រើប្រាស់របស់ជនមានពិការភាព តែក៏ជាបាំងត្រួតពិនិត្យមើលអ្នកដែលមិនមានលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីកាត់បន្ថយសម្ពាធលើប្រព័ន្ធទាំងមូល។

ការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងរបស់អាជ្ញាធរមូលដ្ឋានទទួលបន្ទុកកំណត់អត្តសញ្ញាណផ្នែកលើស្ថានភាពពិការភាពនិងពង្រឹងសមត្ថភាពរបស់ OPDs ឱ្យចូលរួមក្នុងដំណើរការនេះ

យុទ្ធសាស្ត្រនេះរួមបញ្ចូល៖

- ការបណ្តុះបណ្តាលលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីពិការភាព រួមទាំងការបណ្តុះបណ្តាលជាប់ជាប្រចាំដល់បុគ្គលិកដែលចូលរួមក្នុងដំណើរការវាយតម្លៃ
- ការចូលរួមរបស់ OPDs ក្នុងដំណើរការផ្សព្វផ្សាយ ការកំណត់អត្តសញ្ញាណ និងដំណើរការវាយតម្លៃ
- ការចូលរួមរបស់ OPDs តាមដានលើសេវា និងកែលម្អសេវាផ្នែកតាមបទពិសោធន៍ ជាក់ស្តែង
- ការពង្រឹងធនធាន និងសមត្ថភាព OPDs ដើម្បីលើកកម្ពស់ការចូលរួមប្រកបដោយអត្ថន័យ និងគាំទ្រ ពីរដ្ឋបាលមូលដ្ឋានក្នុងការផ្តល់សេវាកម្ម និងការកែលម្អប្រព័ន្ធទាំងមូល

ជនមានពិការភាពគ្រប់រូបទទួលបានការវាយតម្លៃដោយស្មើភាព ប្រកបដោយសមធម៌ដោយចំណាយតិចតួច ឬពុំមានចំណាយ

- ទូទាត់សងថ្លៃធ្វើដំណើរ តាមភាពជាក់ស្តែង
- រ៉ាប់រងចំណាយលើការធ្វើតេស្តឬការវាយតម្លៃពិសេសជាក់លាក់ណាមួយ តាមភាពស្មុគស្មាញជាក់ស្តែង
- ធានាថានៅតាមទីតាំងឃុំសង្កាត់ មានបំពាក់បរិក្ខារជាសុករត្រូវស្របតាមពិការភាពផ្សេងៗ ដូចជា បង្គាន់ដៃជម្រាល ការបកប្រែសញ្ញាអក្សរស្នាបសម្រាប់ជនមានពិការភាព ទម្រង់ប្រឡងសម្រាប់ អ្នកពិការគំហើញ និងការបកប្រែភាសាសញ្ញាតាមការចាំបាច់។

យន្តការបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ការត្រួតពិនិត្យនិងការវាយតម្លៃដែលមានការចូលរួមយ៉ាងទូលំទូលាយពីជនមានពិការភាព និងអង្គការតំណាង

សម្លេងនិងទស្សនៈរបស់ជនមានពិការភាពត្រូវបានទទួលយកក្នុងការអនុវត្តការត្រួតពិនិត្យ និងការវាយតម្លៃក៏ដូចជាកែលម្អប្រព័ន្ធដែលកំពុងដំណើរការ។ កិច្ចការនេះអាចអនុវត្តទៅបានតាមរយៈកិច្ចសន្ទនាជាទៀងទាត់ជាមួយ OPDs នៅគ្រប់កម្រិត និងការស្ទង់មតិ លើការពេញចិត្តរបស់អ្នកដាក់ពាក្យស្នើសុំនិងអ្នកប្រើសេវា។ បន្ថែមលើនេះ យន្តការបណ្តឹងតវ៉ានិងបណ្តឹងសារទុក្ខ ត្រូវមានភាពងាយស្រួល ដែលជនមានពិការភាពគ្រប់ទម្រង់អាចប្រើប្រាស់បាន។ OPDs អាចដើរតួនាទីប្រមូលបញ្ហាប្រឈមក្នុងដំណើរការកំណត់អត្តសញ្ញាណ ដែលសមាជិកខ្លួនជួបប្រទះ។

